

TARTIBGA SOLINGAN VA TARTIBGA SOLINMAGAN TEMIR YO'L KESISHMALARI TAHLILI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7852683>

Abruyev Shaxbos Isroil o'g'li

(Toshkent davlat transport universiteti)

Abdusamatov Erkinjon Xalim o'g'li

(Toshkent davlat transport universiteti)

Tursunov Nodir Hamrayevich

(Toshkent davlat transport universiteti)

Annotatsiya: Ushbu maqolada tartibga solingan hamda tartibga solinmagan temir yo'l kesishmalari tahlili keltirib o'tilgan.

Abstract: Ushbu maqolada tartibga solingan hamda tartibga solinmagan temir yo'l kesishmalari tahlili keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: tartibga solingan, tartibga solinmagan temir yo'l kesishmalari.

Key words: regulated and unregulated railway crossings.

Temir yo'l kesishmalari - bu avtomobil va temir yo'llarning bir xil darajasidagi kesishmalar. Ushbu chorrahalar har ikkala transport turi harakati uchun eng katta xavf tug'diradigan joylar qatoriga kiradi va shuning uchun maxsus to'siqlarni talab qiladi. Avtomobil va temir yo'llarning harakatlanuvchi tarkibi o'rtasidagi to'qnashuvlar eng og'ir oqibatlariga olib keladi. Shu bilan birga, ko'plab temir yo'l kesishmalari shahardan tashqarida ham, ba'zi hollarda ham shahar magistrallarida transport vositalarining uzoq kechikish joylari hisoblanadi. Shu sababli, avtomobil yo'llarining temir yo'llar bilan kesishgan joylari ko'p hollarda yo'lning o'tkazuvchanligini keskin cheklaydi. Temir yo'l kesishmalari harakatni boshqarish xizmatining eng yahshi e'tiborini talab qiladi. Temir yo'l transportining katta inersiyasini hisobga olgan holda, kesishmalarda harakatlanishning ustuvor huquqi temir yo'l transportiga beriladi. Shuning uchun temir yo'l kesishmasining normal ishlashini ta'minlashning asosiy vazifalaridan biri u orqali harakatlanuvchilarning xavfsizligini maksimal darajada oshirish uchun tashkiliy, protsessual va texnik choralarni ko'rishdir.

Birinchi navbatda, temir yo'l kesishmasini jihozlash uchun joy tanlashda ular, iloji bo'lsa, haydovchilar va piyodalar, shuningdek, temir yo'l transporti haydovchilari uchun barcha yo'nalishlarda to'g'ridan-to'g'ri ko'rishning maksimal masofasini ta'minlashga harakat qilishadi.

Temir yo'l kesishmalari 4 toifaga bo'linadi, ular kesishmadagi harakatning tarkibi va intensivligi, chorradagi yo'lning toifasi va ko'rish sharoitlari bilan belgilanadi. Shuningdek, o'tish joylari tartibga solinadigan va tartibga solinmaganlarga bo'linadi. Tartibga solinadigan o'tish joylarida harakat xavfsizligi kesishma signalizatsiya

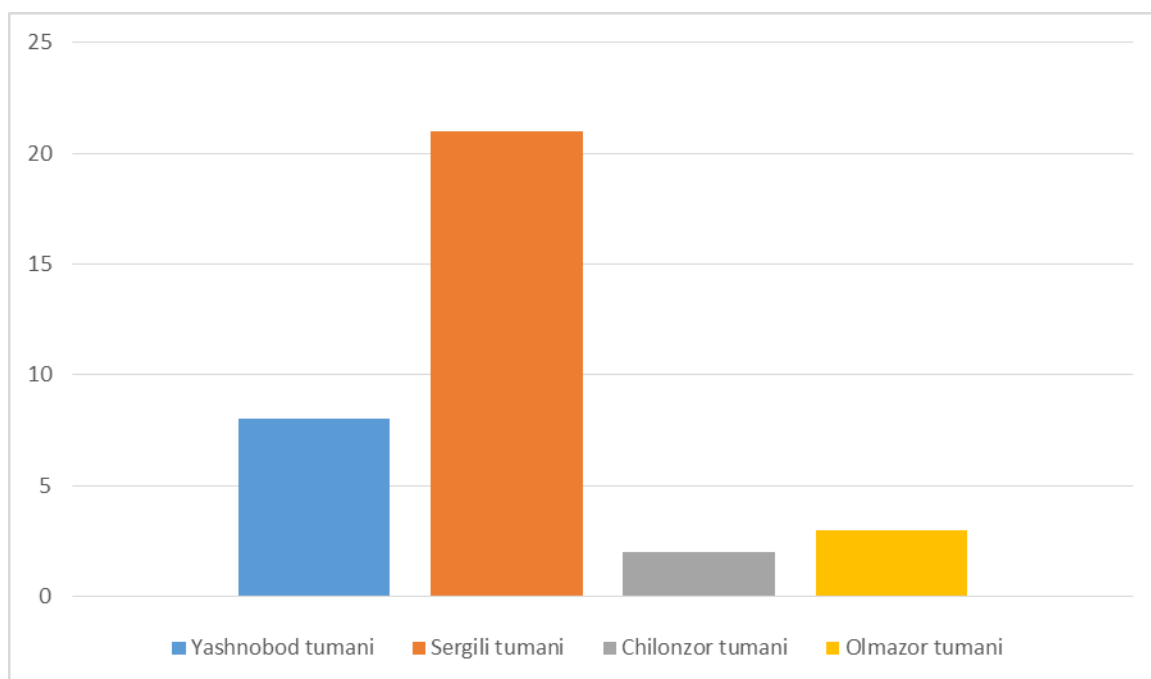
qurilmalari yoki navbatchi xodim tomonidan, tartibga solinmagan o'tish joylarida esa faqat transport vositalari haydovchilari tomonidan ta'minlanadi.

Hozirgi vaqtda Toshkent shahrida avtomobil va temir yo'llarining bir xil darajadagi 45 ta temir yo'l kesishmalari mavjud bo'lib, ulardan 7 ta tartibga solingan va 38 ta tartibga solinmagan temir yo'l kesishmalarini tashkil qiladi. 38 ta tartibga solinmagan temir yo'l kesishmalaridan 4 tasi foydalanishdan chiqarilgan.

Avtomobil yo'llarini kesib o'tuvchi foydalanishda bo'lgan tartibga solingan 7 ta temir yo'l kesishmalari bir sutkada o'tuvchi poyezd va avtomobillarning jadalligi

1-jadval

N ^o	Tuman, ko'cha	Poyezdlar soni	Avtomobillar soni
1	Mirobod tumani G.Aliyev va Uchuvchilar alari	25-30	18 000
2	Yashnobod tumani Muxtor Ashrafiy ko'chasi	25-30	17 000
3	M.Ulug'bek tumani Do'rmon yo'li ko'chasi	19-20	50 000
4	Yunusobod tumanida Shaxriobod ko'chasi	19-20	65 000
5	Yunusobod tumanida Temur Malik ko'chasi	19-20	68 000
6	Sergeli tumani Rayhon ko'chasi	25	18 000 - 20 000
7	Yangi Hayot tumani Xodji Ovul ko'chasi	25	20 000

1-rasm. Toshkent shahrida tumanlar kesmada mavjud temir yo'l kesishmalari tahlili

Tahlil natijasiga ko'ra Toshkent shahrida tartibga solinmagan 34 ta temir yo'l kesishmalaridan eng ko'pi Sergeli tumani va eng kami Chilonzor tumaniga to'g'ri kelmoqda.

Foydalanishda bo'lgan va tartibga solinmagan temir yo'l kesishmalari orqali korxonalar va tashkilotlarga kirib chiquvchi 34 ta ko'chalardagi temir yo'l kesishmalarida harakatlanuvchi poyezdlar va avtomobillar intensivligi hamda u nuqtalarda o'rnatilgan "to'xtamasdan harakatlanish taqiqlanadi" (2.5. yo'l belgisi) bo'yicha amalga oshirilgan monitoring va ilmiy-amaliy o'rganish natijalariga ko'ra, mazkur kesishmalarda avtomobil yo'llarining o'tkazuvchanligi pasayib transport vositalari tomonidan sun'iy ravishda tirbandliklar yuzaga kelmoqda.

To'xtab harakatlanish orqali ortiqcha yonilg'i sarflanishi va zararli gaz chiqarib atrof-muhit ekologiyasiga, harakat xavfsizligi samaradorligiga salbiy ta'siri yuzaga kelmoqda.

Shu bois, ushbu sohada rivojlangan mamlakatlar ilg'or tajribasini inobatga olib, harakat xavfsizligini oshirishning zamonaviy yo'li sifatida, intellektual transport tizimlarini shakllantirish va uning yurtimizda to'liq tatbiq etilishi orqali, chorrahalarda to'xtash va kechikishlarni, tirbandliklarni, yo'l-transport hodisalari soni va oqibatlarini, transportning atrof-muhitga salbiy ta'sirini kamaytirish, energiya va avtomobillarning yo'llarda harakatlanish vaqti va yonilg'ini tejash, yo'l harakati xavfsizligini yaxshilash hamda jamoat transportining mobilligi va yo'l harakati ishtirokchilariga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, tezlikni nazorat qilish va takomillashtirish, ehtimoliy hodisalarni boshqarish, «inson omili»ni minimallashtirish imkonini beradi.

Shu asoslarda, temir yo'l kesishmalarida to'xtamasdan harakatlanish taqiqlangan (2.5. yo'l belgisi) o'rniga, intellektual transport tizimlari doirasida svetoforlar orqali tartibga solinishi (poyezd, lokomotiv, drezina) o'tish joyiga yaqinlashganda svetoforning qizil chirog'i yonadi va u avtomobil yo'lidagi temir yo'l kesishmasidan o'tib, xavfsiz masofada uzoqlashgandan so'ng, yashil chiroq yonib temir yo'l bo'ylab keyingi harakatga ruxsat berilishini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'G, J. R. Y. R., O'G'Li, A. E. X., & Hamroyevich, T. N. (2021). HAYDOVCHILARNI TAYYORLASHDA RAQAMLI O'ZBEKISTON 2030 DASTURINI JORIY ETISH. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(9), 749-754.
2. E Abdusamatov, S Abruyev, N Tursunov (2022). Evaluate the Economic Efficiency of Fuel Consumption of Vehicles at an Intersection. *Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science* 1(3), 49-45.
3. S Abruyev, E Abdusamatov, J Choriyeu (2022). Impact of Technical Means on Road Traffic Accidents. *Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science* 1(3), 35-39

4. Ў Исоханов, Э Абдусаматов, С Турдибеков (2022) ЕНГИЛ ВА ЮК АВТОМОБИЛЛАР ИШТИРОКИДАГИ ЙТХ ТАҲЛИЛИ ЙОДКОР ОЎҚИТУВЧИ 2 (24), 216-219.

5. Ў Исоханов, Э Абдусаматов, С Турдибеков (2022) ПИЁДА ИШТИРОКИДА ЁНЛАНМА МАСОФА САҚЛАНМАСДАН СОДИР ЭТИЛГАН ЙТХ ТАҲЛИЛИ ЙОДКОР ОЎҚИТУВЧИ 2 (24), 220-222.

6. D Abdurazakova, S Utkirov (2023). ORGANIZATION OF TRAFFIC AT UNCONTROLLED INTERSECTIONS. Science and innovation in the education system 2 (4), 8-10.

7. S Utkirov, E Abdusamatov, B Rahmanov (2023). ORGANIZATION OF TRAFFIC AT UNCONTROLLED INTERSECTIONS. Евразийский журнал академических исследований 3 (2 Part 2) 57-65.

8. Э Абдусаматов, Н Турсунов, Ш Ўткиров (2023). ЙЎЛ ҲАРАКАТИ ХАВФСИЗЛИГИНИ ОШИРИШ БЎЙИЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР. SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO 1 (6) 84-88.

9. S Utkirov (2023). YO'L HARAKATI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA YANGICHA MECHANIZMLARNI ISHLAB CHIQUISH. Академические исследования в современной науке 2 (4) 71-73.

10. Б Рахмат, Э Абдусаматов, Ш Шерматов (2022). ТОШКЕНТ ШАҲРИ КЎЧАЛАРИДА ТАРТИБГА СОЛИНМАГАН ПИЁДАЛАР ЎТИШ ЖОЙИДА ЙЎЛ-ТРАНСПОРТ ҲОДИСАЛАРИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ. ЙОДКОР О'ҚИТУВЧИ 2 (24) 44-47.

11. S Shamshir, A Erkinjon, R Baxtiyor (2023). YO'L-TRANSPORT HODISALARINI OLDINI OLISHDA INTELLEKTUAL TIZIMLARNING O'RNI. MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH 2 (20) 87-91.